

APSTIPRINU:
Balvu Centrālās bibliotēkas
Direktore Ruta Cibule
(Dokumenta apstiprinājuma
datums skatāms DVS Lietvaris)

Rugāju bibliotēkas krājuma komplektēšanas un organizācijas politika 2024.-2029. gadam

1. Bibliotēkas vispārīgais raksturojums

Rugāju bibliotēka ir Balvu Centrālās bibliotēkas struktūrvienība. Bibliotēkā ir bezvadu interneta pieslēgums, bezmaksas internets. Lasītāju rīcībā ir 5 datori (3 lietotājiem, 2 darbiniekiem), viena multifunkcionārā iekārta.

Bibliotēka atrodas pašvaldībai piederošās ēkas otrajā stāvā.

Rugāju bibliotēka 2023. gadā piedāvā:

- 6466 grāmatas,
- 18 nosaukumu žurnālus un laikrakstus,
- Elektroniskās datu bāzes,
- bezmaksas internetu, bezvadu internetu (WiFi) u.c. pakalpojumus.

Bibliotēkas **misija:** ikvienam bibliotēkas lietotājam nodrošināt neierobežotu piekļuvi kvalitatīvai informācijai; vākt materiālus novadpētniecībā; saglabāt sabiedrībā interesi par grāmatu; veidot bibliotēku par kvalitatīvu un saturīgu brīvā laika pavadīšanas vietu dažādiem interesentiem; sniegt atbalstu iedzīvotājiem jauno informācijas tehnoloģiju un e-prasmju apguvē.

Mērķauditorijas raksturojums:

Rugāju bibliotēkas apmeklētāji ir visu vecumu grupu, dažādu izglītības līmeņu un profesiju pārstāvji. No 2023. gadā Rugāju bibliotēkā reģistrētajiem 285 lasītājiem 166 ir skolēni. Komplektēšanas politika atspoguļo visu vecumu Rugāju pagasta iedzīvotāju vajadzības un intereses.

2. Vispārīgs krājuma komplektēšanas un komplektējamo informācijas resursu apraksts

Rugāju bibliotēkas komplektēšanas politiku nosaka bibliotēkas galvenie uzdevumi un prioritātes:

- Nodrošināt visiem pagasta iedzīvotājiem brīvu literatūras un nepieciešamās informācijas saņemšanu, sniedzot visiem apmeklētājiem pieejamus bezmaksas bibliotekāros, bibliogrāfiskos un informacionālos pakalpojumus;
- Komplektēt bibliotēkas krājumus atbilstoši lasītāju interesēm un pieprasījumiem, nodrošināt krājumu un citu materiālo vērtību saglabāšanu un drošību;

- Katram bibliotēkas apmeklētājam radīt tādu vidi, ka ikviens apmeklētājs ir gaidīts. Nodrošināt lietotājus ar brīvu un plašu informācijas pieejamību, sekmēt kultūras mantojuma apzināšanu un popularizēt to pagasta iedzīvotājiem.

Rugāju bibliotēka ir vietējās nozīmes bibliotēka ar daudzveidīgu lietotāju sastāvu, tāpēc Rugāju bibliotēka komplektē universālu krājumu, kas aptver visas zinātņu nozares, akcentu liekot uz daiļliteratūru un bērnu literatūru.

Bibliotēkas pamatkrājumu veido grāmatas, turpinājumizdevumi, seriālizdevumi un citi dokumenti.

Komplektēšanas faktors – lasītāju vajadzības.

Pa izdevuma veidiem Rugāju bibliotēka komplektē:

- Grāmatas – 77%
- Seriālizdevumus – 23%
- Elektroniskie dokumenti – Balvu novada bibliotēku elektroniskais kopkatalogs abonētas datu bāzes “Letonika” un “Lursoft” .

3. Krājuma atlases un veidošanas vispārīgie principi

Rugāju bibliotēka komplektē daiļliteratūru pieaugušajiem, kas ietver Latvijas un pasaules klasiku, populārus darbus un citus daiļliteratūras žanrus. Latviešu oriģinālliteratūru komplektē pēc iespējas pilnīgi. Daiļliteratūra svešvalodās tiek komplektēta, ņemot vērā lasītāju pieprasījumu. Bibliotēkas krājums paredzēts gan lasīšanai uz vietas, gan izsniegšanai ārpus bibliotēkas telpām.

Komplektē pieprasītākos populārzinātniskos nozaru izdevumus.

Prioritātes krājuma komplektēšanā:

- Oriģinālliteratūra;
- Augstvērtīgs saturs;
- Atbilstība vietējās sabiedrības interesēm un pieprasījumam.

Vispārīgie komplektēšanas kritēriji:

- dokumentu atbilstība lasītāju pieprasījumam un interesēm;
- saturiska vērtība, kompetence materiāla izklāstā;
- vēsturiski nepārejoša vērtība;
- reģionālais un valodas aspekts;
- literārā un mākslinieciskā vērtība;
- nepilnīgs vai saturiski novecojis krājums attiecīgajā nozarē;
- atbilstība publiskās bibliotēkas krājuma saturam;
- izdevuma tehniskā kvalitāte;
- cena.

Hronoloģiskais aptvērums:

Bibliotēkas krājums ietver dokumentus ar nepārejošu zinātnisku un kultūrvēsturisku vērtību, kas atspoguļo dažādus laikmetus un periodus. Šī krājuma daļa ir bibliotēkas pamats. Krājums tiek nepārtraukti papildināts ar jauniegūtajiem dokumentiem, kā arī agrākajos gados izdotajiem dokumentiem, ja tiem ir zinātniska, kultūrvēsturiska vērtība vai paaugstināts pieprasījums.

Eksemplaritāte:

Pamatā komplektē katra dokumenta 1 eksemplāru.

Krājuma komplektēšanas avoti:

- pirkumi;
- abonēšana;
- dāvinājumi;
- nozaudēto izdevumu atvietošana – lasītāju nozaudēti izdevumi atvietoti ar identiskiem vai saturā līdzvērtīgiem;
- grāmatu iepirkumi projektu ietvaros.

Grāmatas un audiovizuālie dokumenti tiek iepirkti grāmatu apgādos. Preses izdevumi tiek abonēti Latvijas Pasta abonēšanas sistēmā.

Finanšu sadalījums

Bibliotēkas pamatbudžetu veido Balvu novada pašvaldības finansējums. Rugāju bibliotēkas krājums tiek veidots, balstoties uz Balvu novada pašvaldības piešķirto finansējumu, kas gadu no gada var būt mainīgs.

Valodu aspekts:

Pamatā resursi tiek komplektēti latviešu valodā. Citās valodās praktiski nekomplektē, tiem eksemplāriem, kas atrodas krājumā, ir gadījuma raksturs.

Krājumā nekomplektējamie dokumenti

Bibliotēka nekomplektē dokumentus:

- ar pretvalstisku, pornogrāfisku, rasistisku un naidu kurinošu saturu;
- sliktas kvalitātes materiāla izdevumus;
- īslaicīgas nozīmes literatūru (bukletus, partijas programmas, reklāmas u.tml.);
- pamatskolas un vidusskola posma mācību grāmatas.

Dāvinājumu politika

Bibliotēka dāvinājumos pieņem pēdējo 10 gadu laikā izdotās grāmatas, kas ir saturiski vērtīgas, labi saglabājušās, kas var aizvietot bibliotēkas krājumā fiziski nolietotas, bet lasītāju pieprasītas grāmatas. Dāvinājums pilnībā pāriet bibliotēkas īpašumā un bibliotēkai ir tiesības ar to brīvi rīkoties: bez saskaņošanas saņemtos dāvinājumus dāvināt tālāk citām bibliotēkām, institūcijām vai piedāvāt apmeklētājiem. Bibliotēkai ir tiesības noraidīt dāvinājumus, ja to apstrāde ir pārāk darbietilpīga vai tie neatbilst literatūras atlases kritērijiem.

4. Krājuma dziļuma rādītāji

(pēc IFLA/UNESCO ieteiktiem fondu dziļuma indikatoriem: Conspectus methodes)

0 - nekomplektē vispār

1 – minimāls informācijas līmenis (fonds nodrošina nelielu informāciju par nozari vai tēmu: ierobežots vispārīgo materiālu krājums, padziļinātie uzziņu izdevumi, speciālie periodiskie izdevumi un elektroniskie izdevumi netiek komplektēti)

2 – pamatinformācijas līmenis (fonds iepazīstina ar noteikto nozari vai tēmu, parāda informācijas daudzveidību, kas pieejama citur, tiek nodrošinātas lietotāju informacionālās vajadzības atbilstoši koledžu apmācības līmenim)

3 – studiju līmenis (fonds sniedz informāciju par noteikto nozari vai tēmu sistemātiskā veidā, tomēr zemākā līmenī, kā nepieciešams zinātniskai pētniecībai, nodrošinot lietotājus koledžas vai bakalaura vispārīgās informācijas vajadzībām, plašs vispārīgo monogrāfiju un uzziņu dokumentu krājums, ar atlasītiem speciālo dokumentu krājums)

Valodu kodi

P – dominē valsts pamatvaloda, maz vai nemaz dokumentu citās valodās

S – papildus pamatvalodai ar atlasi komplektē dokumentus arī citās valodās

W – dokumenti daudzās valodās

Nodaļa	Dziļuma indikators	Valodas indikators	Informācijas nesējs
0 nodaļa	2	L	G, Ž, , IR
1 Filosofija. Psiholoģija. Loģika. Ētika	3	L	G, IR
2 Reliģija	1	L	G,
3 Sociālās zinātnes	2	L	G, Ž, IR
5 Matemātika. Dabas zinātnes	2	L	G, Ž, IR
61 Medicīna	2	L	G, Ž, IR
62 Tehnika	1	L	G, IR
63 Lauksaimniecība. Mežsaimniecība	2	L	G, Ž, IR
64 Mājturība. Mājsaimniecība. Komunālā saimniecība	2	L	G, Ž, IR
69 Celtniecība. Būvmateriāli. Būvdarbi	1	L	G, IR
7 Māksla	3	L	G, IR
796 Sports. Fiziskā kultūra	2	L	G, IR
81 Valodniecība	2	S	G, IR
82 Literatūrzinātne	3	L	G, IR,
91 Ģeogrāfija	2	L	G, IR
Daiļliteratūra	3	L	G
Latviešu daiļliteratūra	3	L	G
Ārvalstu daiļliteratūra	2	L	G
Literatūra bērniem – pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma	3	L	G
Literatūra bērniem – vidējā vecuma (5.-7.klase)	3	L	G
Literatūra 8. – 9. klasei	2	L	G

5. Krājuma rekonstruēšanas iemesli un kārtība

Norakstīšanai paredzētos iespeddarbus un citus dokumentus atlasa atbilstoši šādiem kritērijiem:

- Pēc satura novecojuši dokumenti;
- Lieki dubleti;
- Bibliotēkas krājuma profilam neatbilstoši vai maz izmantoti dokumenti;
- Nolietoti iespeddarbi un citi dokumenti, kuri lietošanas procesā kļuvuši turpmāka izmantošanai nederīgi un kurus nav iespējams salabot;
- Bojāti stihisku nelaimju dēļ;
- Lietotāju nozaudēti iespeddarbi un citi dokumenti, kuri pazuduši (piemēram, pasta sūtījumu laikā, brīvpieejas apstākļos) un kuru zudumu bibliotēka ir konstatējusi;
- Iespeddarbi un citi dokumenti nav atgūstami bibliotēkas lietotāja vainas dēļ (piemēram, lietotāja dzīvesvietas maiņas dēļ);
- Iespeddarbi u.c. dokumenti, kas pazuduši brīvpieejas apstākļos (līdz 0,3% no bibliotēkas krājuma vērtības);

- Iespieddarbi un citi dokumenti, kas iekļauti apmaiņas krājumā.

Bibliotēkas krājumu rekompaktēšana - resursu izvērtēšana un materiālu norakstīšana - notiek katru gadu. Tā ir cieši saistīta ar bibliotēkas krājuma rekatalogizāciju. Lasītāju nozaudētās grāmatas tiek aizstātas ar līdzvērtīgām, kā to paredz bibliotēkas lietotāju noteikumi.

Krājuma skaitliskie rādītāji katru gadu tiek statistiski apkopoti un izvērtēti.

Rugāju bibliotēka maz izmantotos, bet savu vērtību saglabājušos iespieddarbus un citus dokumentus glabā krātuvē:

- bibliotēku nozares, vēsturiski nozīmīgi un novadpētniecības izdevumi tiek uzglabāti bez laika ierobežojuma;
- vērtīgākie nozaru, kultūras un literatūras izdevumi – pēc vajadzības;
- reģionālie laikraksti – 1 gadu;
- pārējie laikraksti – 3 gadus

6. Krājuma attīstības politikas ieviešana, novērtējums, analīze

Veidojot aktīvu un kvalitatīvu bibliotēku krājumu, Rugāju bibliotēka vadās pēc Balvu Centrālās bibliotēkas izstrādātās krājuma komplektēšanas un organizācijas koncepcijas. Tā norāda skaidru krājuma veidošanas stratēģiju, pamato dokumenta iegādes un saglabāšanas nepieciešamību, norakstīšanas iemeslus. Komplektēšanas koncepcija nosaka katra lietotāja nodrošināšanu ar informāciju, sekmē bibliotēku sadarbību un finansu resursu lietderīgu izlietojumu, liek izvērtēt esošo krājumu, pārskatīt prioritātes un aktualizēt bibliotēkas mērķus un uzdevumus. Krājuma komplektēšanas politika ietver arī krājuma profila analīzi – krājuma raksturojums pēc iespieddarbu un citu dokumentu satura, veidiem, izdošanas laika, valodas, vērtības u.c. specifiskiem aspektiem. Profilu nosaka bibliotēkas uzdevumi un lasītāju pieprasījumi.

Krājuma komplektēšana ir katras bibliotēkas pamatpakalpojums, un no tā ir atkarīgi pārējie bibliotēkas pakalpojumi.

Rugāju bibliotēkas vadītāja Evita Garbacka